

MUNI | SIMU
MED

Úrazy končetin I

Lukáš Dadák

Výukové cíle

- Student se dozví rozdělení zlomenin, jejich příznaky a první pomoc.
- Student se dozví příznaky a první pomoc při poranění kloubů.

Úraz = Trauma

Definice

- náhlá událost působící na organismus zvenčí a poškozující jej, k úrazu vede úrazový děj.
- následkem úrazu je poranění (objektivně zjistitelná porucha zdraví vzniklá v důsledku úrazu).

https://www.nairaland.com/attachments/7847973_14gruesomesportsinjuriessthatshockedspectators3_jpega5a5854ff12cb61ddcb2e43fe33fe804

Úrazy

Statistika

- 1. místo v úmrtnosti do 40 let věku
- 40% úrazů nastává v dopravě
- poranění končetin tvoří zhruba 50 % všech úrazů.
- často je podceňována ztráta krve a bolest

Končetina

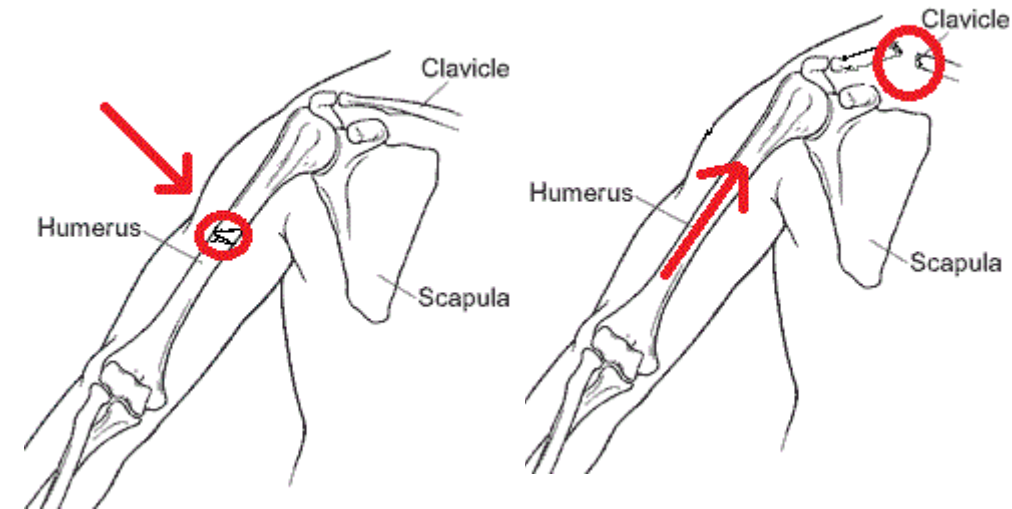
- kosti
- klouby
- svaly, šlachy
- nervy
- cévy
- kůže

<https://www.semanticscholar.org/paper/Assessment-of-micro-dose-biplanar-radiography-in-in-Lerisson-Amzallag-Bellenger/cd7a308d15204089126cd00d00f3cb37d21fef5c/figure/11>

Násilí

- přímé
- nepřímé

- velké krátce
- malé dlouho (únavová zlomenina)

- patologická zlomenina
  - malé násilí + nemocná kost
(osteoporóza, tumor kosti, metastázy)

<https://boneandspine.com/upper-limb-structure-and-functions/>

Pojmy

- zhmoždění (contusio)
- vykloubení (luxace, luxatio)
- vymknutí (distorze, distorsio)
- zlomenina (fractura)

poranění

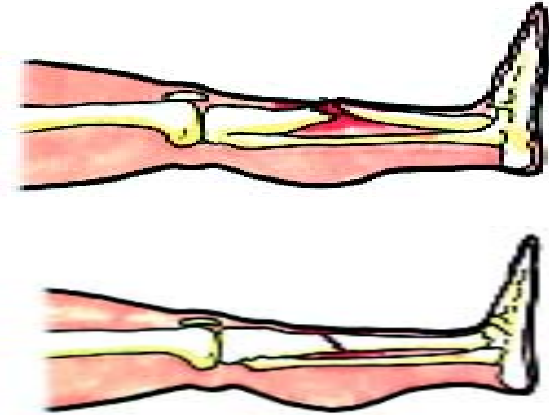
kůže, svalů, šlach, cév,
nervů

kloubu

kosti

Zlomeniny - rozdělení

- neúplné x úplné
- dislokované x nedislokované
- uzavřené x otevřené
- podle původu: traumatické x únavové x patologické
- podle línie lomu: příčné, šikmé, spirální, víceúlomkové, blokové, kompresní, tříštivé

Zlomeniny - příznaky

- slyšitelné „křupnutí“
- viditelný volný konec kosti (otevřené fraktury)
- bolest
- deformace končetiny, otok (= změna obvodu), neanatomické postavení
- nepřírozená ne/pohyblivost
- krepitace („třaskání“ kostních úlomků)
- poruchy citlivosti a prokrvení
- šok – hemoragický

<https://metrosafety.ca/first-aid-tips-for-fractures/>

Krevní ztráty při zlomeninách

- pánev – 2000 (5000!) ml
- stehenní kost (diafýza) – 1500 ml
- holenní kost – 650 ml

- žebra – 150 ml
- pažní kost – 500 ml
- předloktí – 250 ml

- jde-li o komplikovanou zlomeninu až dvojnásobek

Zlomeniny – První pomoc

léčíme člověka, ne jen zlomeninu

- **SSSABC**
- u otevřených zlomenin sterilně krýt ránu
- s poraněnou končetinou nehýbat a nenapravovat
- při dostupnosti odborné pomoci nedlahovat!

- dolní končetiny → ZZS 155
- horní končetiny → lze i vlastní doprava do nemocnice, závěs HK šátkem

- nejíst, nepít, nekouřit (lačnění před možnou operací)

Znehybnění = Imobilizace

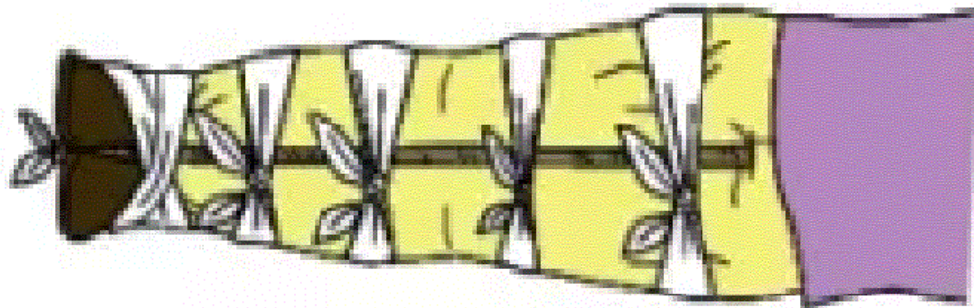
při nedostupnosti ZZS

- obvazy:
  - obinadlové pro znehybnění kloubů,
  - šátkové při znehybnění horní končetiny
- dlahy
  - klasické (Crammerova)
  - vakuové
  - improvizované (srolované přikrývky, časopisy, hole, latě ...)
- ortézy – dobré, ale v rámci první pomoci nedostupné

Technika dlahování

- **znehybnění** jednoho zdravého kloubu **nad a pod** postižením
- **vypodložit** na exponovaných místech konce dlahy + výstupky kostí (kotník, koleno, loket) -
hrozí otlaky a proleženiny, poškození nervů
- dlahu fixujeme obinadlovými obvazy, šátky, improvizovaně částmi oděvu

<https://www.bezpecnecesty.cz/cz/autoskola/teoreticke-znalosti/zdravotnicka-priprava-prvni-pomoc>

Technika dlahování horní končetiny

<https://survivormedic.wordpress.com/2013/04/23/improvised-splint-1/>

https://www.fsps.muni.cz/sdetmivpohode/kurzy/tv/pohybovy_aparat.php

Technika dlahování dolní končetiny

<https://freehubmag.com/shorts/bmg-splinting>

Technika dlahování dolní končetiny

<https://freehubmag.com/shorts/bmg-splinting>

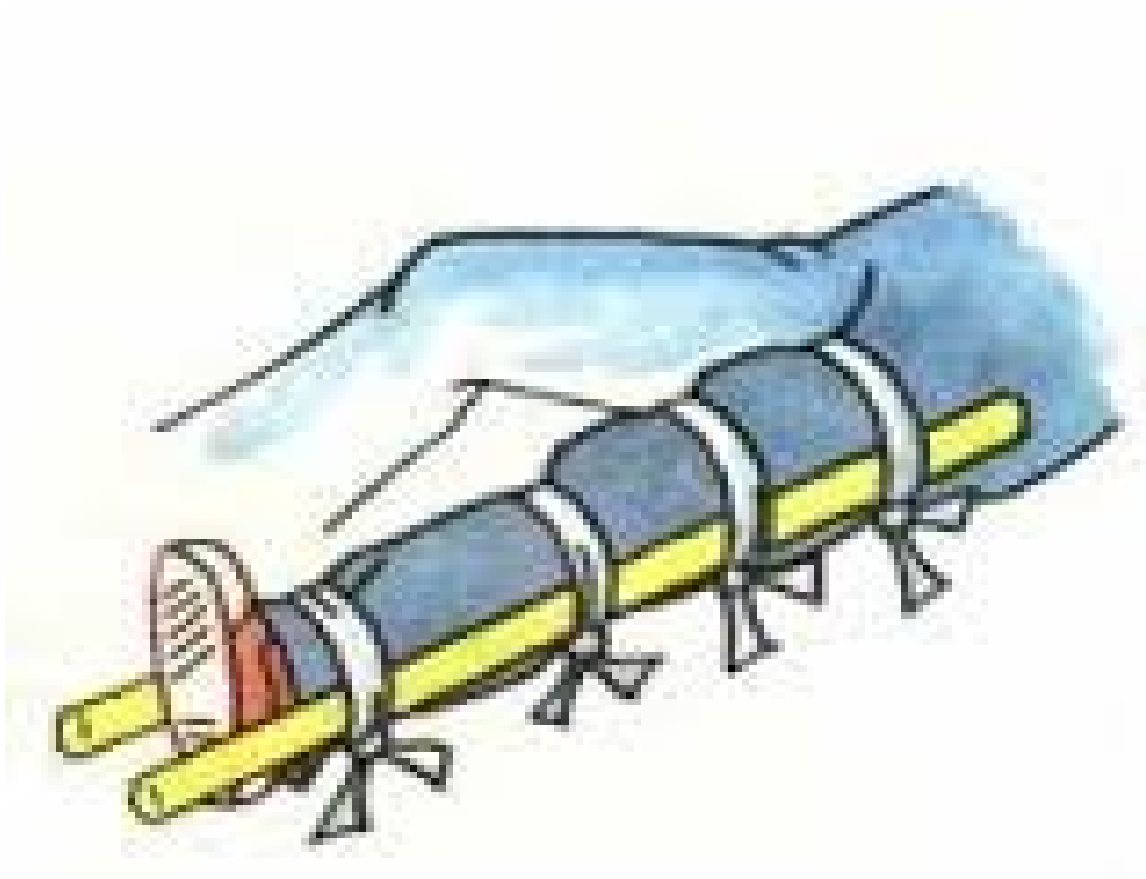
Technika dlahování dolní končetiny

<https://freehubmag.com/shorts/bmg-splinting>

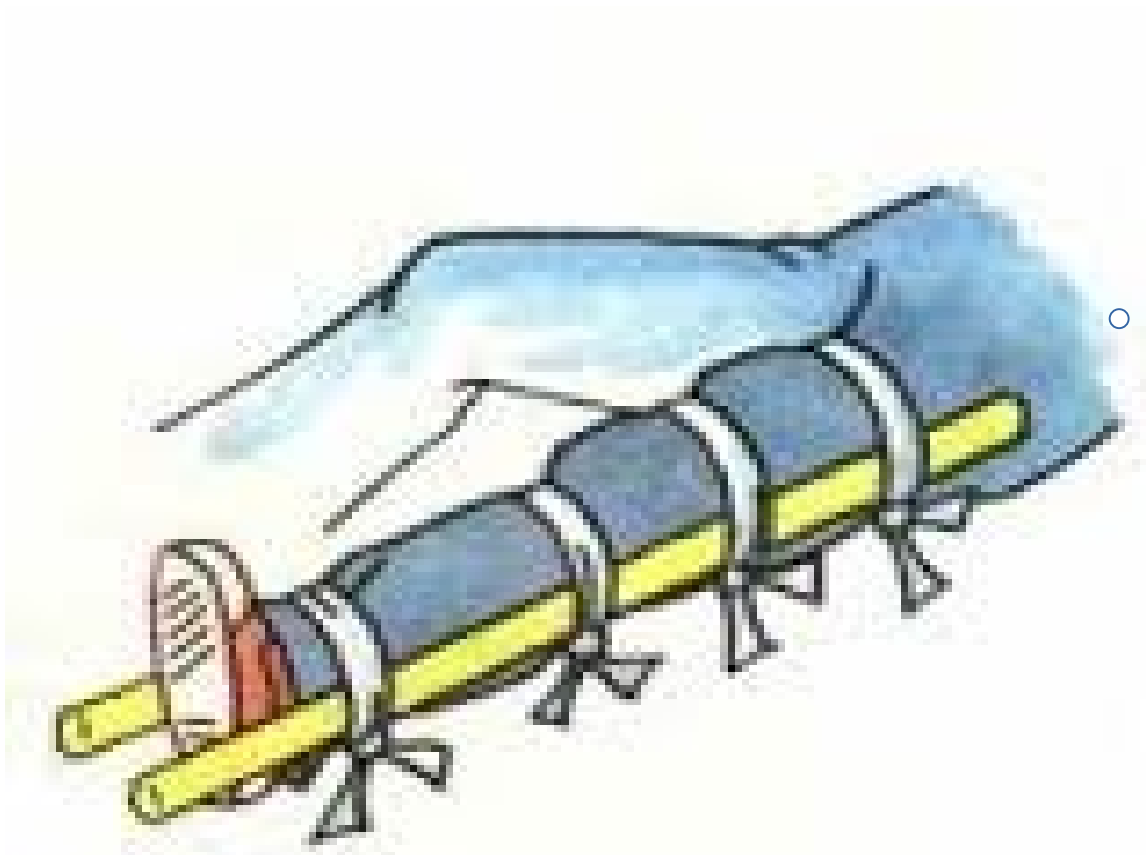
Technika dlahování

- Co je špatně?

Technika dlahování

- Co je špatně?

Vypodložení !!!

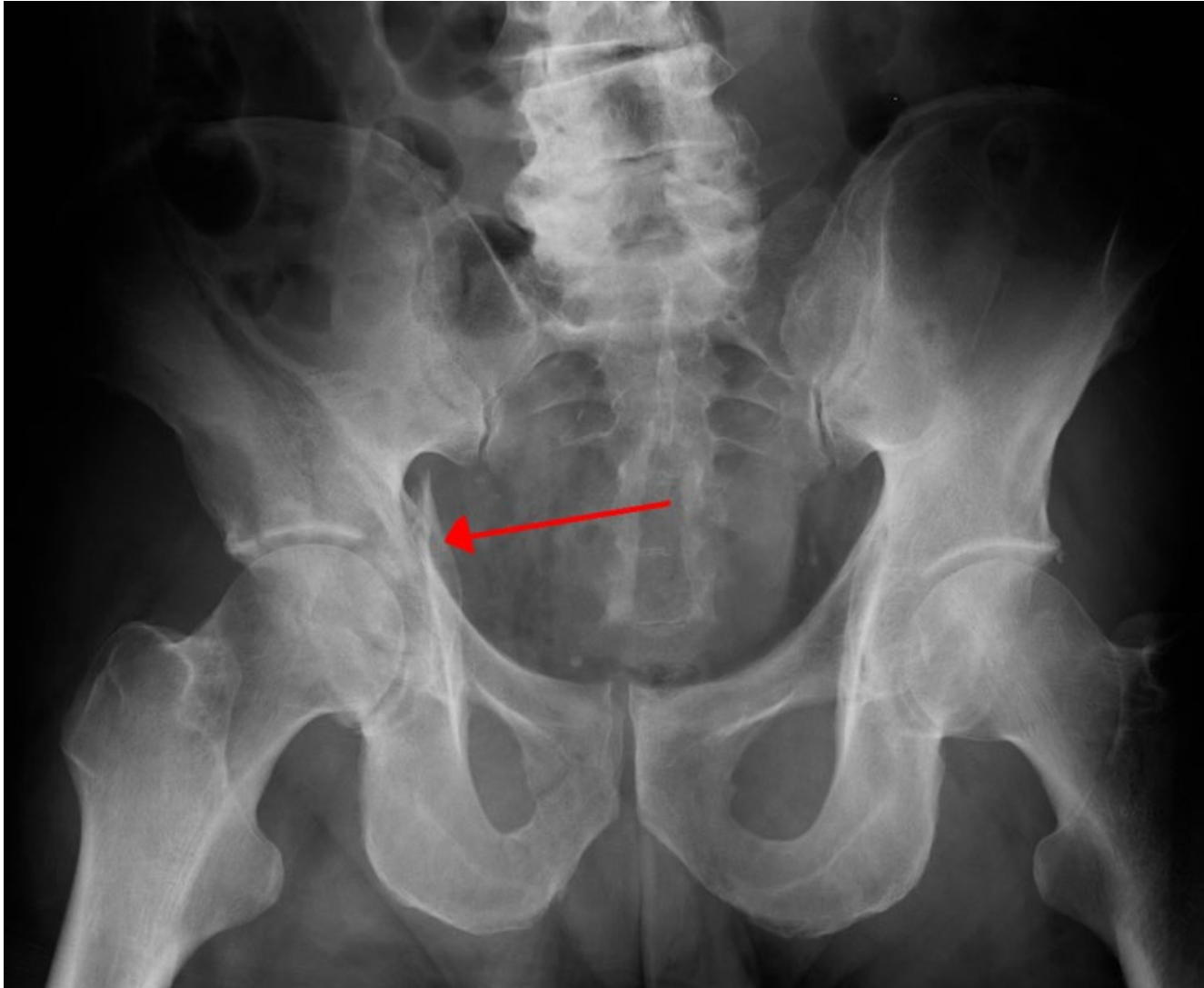
Úrazy dolních končetin na sněhu

- zajistit bezpečí = označit místo „X„
- odepnout vázání
- nesundávat boty, jen povolit přezky
- volat horskou službu

https://www.fsps.muni.cz/sdetmivpohode/kurzy/tv/pohybovy_aparat.php

Úrazy pánve

https://wikem.org/wiki/Acetabular_pelvic_fractures

Úrazy pánve

https://wikem.org/wiki/Open_book_pelvic_fracture

Úrazy pánve

- velká krevní ztráta (vnitřní krvácení)
= šokový stav, časté poranění orgánů v malé pánvi
- Volat ZZS
- Neměnit polohu
- Nezkoušet chodit

<https://cub.co.jp/Flat-Pack-Reflexcell-Hypothermia-Prevention-575945/Sporting-Goods.shtm>

Vykloubení

- po krátkodobém oddálení kloubních ploch nedochází k jejich navrácení do původní polohy
- poškození kl. pouzdra (vždy), okolních struktur, útlak nervů a cév
- příznaky: deformita v oblasti kloubu, blokáda pohybu, pérový odpor, **narůstající otok**, ev. poruchy citlivosti a prokrvení v končetině
- první pomoc: **nenapravovat**, znehybnění, tlumení bolesti (lačnost! = bude anestezie), transport k definitivnímu ošetření

Vykloubení ramene

<https://www.huangortho.com/shoulder-dislocation-and-instability-labrum-tear>

https://www.fsps.muni.cz/sdetmivpohode/kurzy/tv/pohybovy_aparat.php

Podvrtnutí

- po krátkodobém oddálení kloubních ploch dochází k jejich navrácení do původní polohy
- poškození kloubního pouzdra a vazů, event. nitrokloubních struktur
- častá tvorba krevního výronu uvnitř kloubu
- příznaky: bolest (často dvoufázový průběh), otok, krevní výron, omezení pohybu v kloubu
- první pomoc: znehybnění, studené obklady, tlumení bolesti (lépe nepodávat nic ústy), definitivní ošetření

https://cs.wikipedia.org/wiki/Podvrtnut%C3%AD_kotn%C3%ADku

Výstupy z učení

- Student je schopen popsat příznaky zlomenin a základy poskytování první pomoci.
- Student je schopen popsat příznaky poranění kloubů a základy poskytování první pomoci.

Literatura

- http://www.fsps.muni.cz/sdetmivpohode/kurzy/tv/pohybovy_aparat_php
- http://www.cervenyriz.eu/cz/standardy/zdroje/Standardy_prvni_pomoci.pdf

MUNI | SIMU MED